EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2019 09 27
COM(2019) 420 final

Rekomendacija

TARYBOS SPRENDIMAS

įgalioti pradėti derybas dėl Europos Sąjungos ir Japonijos susitarimo dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų perdavimo ir naudojimo siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitiems sunkiems tarpvalstybiniams nusikaltimams ir su tuo kovoti

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. TIKSLAS

ES turėtų pradėti derybas su Japonija, kad būtų pasirašytas dvišalis susitarimas, kuriuo bus nustatyta sistema ir sąlygos, kuriomis, laikantis ES teisės aktų reikalavimų, oro vežėjams bus leidžiama Japonijai perduoti keleivių, skrendančių tarp ES ir Japonijos, keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenis.

2. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

PNR yra kiekvieno keleivio kelionės sąlygų įrašas, kuriame pateikiama visa reikalinga informacija, kad oro vežėjai galėtų tvarkyti rezervavimą. Kalbant apie šią rekomendaciją, PNR duomenys apima duomenis, surinktus ir esančius oro vežėjo automatinėse rezervavimo ir išvykimo kontrolės sistemose.

ES viduje PNR duomenų tvarkymas yra viena pagrindinių priemonių, kuria siekiama bendrai reaguoti į terorizmą ir sunkius nusikaltimus, bei vienas saugumo sąjungos kertinių akmenų. Galimybė nustatyti ir atsekti įtartinus keliavimo maršrutus tvarkant PNR, kad būtų galima surinkti įrodymus ir prireikus rasti sunkių nusikaltimų vykdytojus bei jų bendrininkus ir atskleisti nusikaltėlių tinklus, labai padeda užkirsti kelią teroristiniams ir sunkiems nusikaltimams, juos nustatyti ir tirti ir patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn.

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė Direktyvą (ES) 2016/681 dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais (PNR direktyva)[1]. Pagal šią direktyvą, visapusiškai atsižvelgiant į duomenų apsaugos teises, ES nacionalinėms valdžios institucijoms suteikiama galimybė gauti tiesioginę prieigą prie oro transporto bendrovių turimos itin svarbios informacijos. Direktyva visoms valstybėms narėms suteikiama svarbi terorizmo ir sunkių nusikaltimų, įskaitant prekybą narkotikais ir žmonėmis bei seksualinį vaikų išnaudojimą, prevencijos, nustatymo ir tyrimo priemonė. Valstybės narės turėjo perkelti PNR direktyvą į nacionalinę teisę iki 2018 m. gegužės 25 d.[2]

Pasauliniu lygmeniu pagal 2017 m. gruodžio 21 d. priimtą Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 2396 JT valstybės narės turi *„plėtoti pajėgumus rinkti, tvarkyti ir analizuoti, laikydamosi ICAO standartų ir rekomenduojamos praktikos, keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenis ir užtikrinti, kad PNR duomenis naudotų ir jais dalytųsi visos jų kompetentingos nacionalinės institucijos, užtikrindamos visapusišką pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms“*. Rezoliucijoje ICAO taip pat raginama *„bendradarbiauti su valstybėmis narėmis siekiant nustatyti PNR duomenų rinkimo, naudojimo, tvarkymo ir apsaugos standartus“*[3]. 2019 m. kovo mėn. ICAO Oro transporto komitetas įsteigė Palengvinimo darbo grupę, kuriai pavesta svarstyti pasiūlymus dėl PNR duomenų rinkimo, naudojimo, tvarkymo ir apsaugos standartų ir rekomenduojamos praktikos (SRP) pagal Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją 2396 (2017). Darbo grupė įgaliota: a) peržiūrėti

[1] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/681 dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais, OL L 119, 2016 5 4, p. 132–149.

[2] Dėl PNR direktyvos įgyvendinimo padėties žr. Devynioliktąją pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitą (COM(2019) 353 *final*, 2019 7 24).

[3] Saugumo Tarybos rezoliucija 2396 (2017) dėl sugrįžusių užsienio teroristų kovotojų grėsmių tarptautinei taikai ir saugumui.

galiojančius PNR standartus ir rekomenduojamą praktiką, nurodytus Čikagos konvencijos 9 priedo 9 skyriuje; b) nustatyti, ar juos reikia papildyti papildomais SRP ir (arba) rekomendacijomis, atsižvelgiant į Saugumo Tarybos sprendimą ir aplinkybes, ir c) prireikus rengti naujas nuostatas (standartus, rekomenduojamą praktiką ir (arba) rekomendacijas), susijusias su PNR duomenų rinkimu, naudojimu, tvarkymu ir apsauga.

Atitinkamų asmens duomenų perdavimas iš ES į trečiąją šalį gali būti vykdomas tik laikantis Reglamento (ES) 2016/679 (toliau – BDAR)[4] V skyriaus nuostatų dėl tarptautinio duomenų perdavimo.

Šiuo metu galioja du tarptautiniai ES ir trečiųjų šalių (t. y. Australijos[5] ir Jungtinių Amerikos Valstijų[6]) susitarimai dėl PNR duomenų tvarkymo ir perdavimo. 2017 m. liepos 26 d. ES Teisingumo Teismas priėmė nuomonę dėl numatomo ES ir Kanados susitarimo, pasirašyto 2014 m. birželio 25 d.[7]. Teismas nusprendė, kad susitarimas negali būti sudarytas numatytu būdu, nes kai kurios jo nuostatos nesuderinamos su ES pripažįstamomis pagrindinėmis teisėmis į privatumą ir asmens duomenų apsaugą. Visų pirma Teismas nustatė daugiau teisinių reikalavimų, susijusių su nepriklausomos institucijos vykdoma priežiūra, neskelbtinais duomenimis, automatizuotu PNR duomenų tvarkymu, tikslais, kuriais gali būti tvarkomi PNR duomenys, ir PNR duomenų saugojimu, naudojimu, atskleidimu ir tolesniu perdavimu. 2017 m. gruodžio mėn. Europos Komisijai gavus Tarybos leidimą, 2018 m. birželio mėn. pradėtos naujos derybos dėl PNR su Kanada. 2019 m. liepos 17–18 d. per 17-ąjį ES ir Kanados aukščiausiojo lygio susitikimą Monrealyje ES ir Kanada palankiai įvertino šių derybų užbaigimą. Nors Kanada atkreipė dėmesį į savo reikalavimą atlikti teisinę peržiūrą, šalys, atsižvelgdamos į tą peržiūrą, įsipareigojo kuo greičiau užbaigti rengti susitarimą, pripažindamos esminį šio susitarimo vaidmenį didinant saugumą ir kartu užtikrinant privatumą ir asmens duomenų apsaugą.

3. PASIŪLYMO TIKSLAI

Kovos su terorizmu ir kitais sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais srityje Japonija yra artima strateginė Europos Sąjungos partnerė. Jungtinėse Tautose, Didžiajame dvidešimtuke, Didžiajame septynete ir kituose daugiašaliuose forumuose Europos Sąjunga ir Japonija glaudžiai bendradarbiauja, siekdamos pagerinti pasaulines saugumo sistemas ir sustiprinti savo piliečių saugumą.

2018 m. liepos mėn. pasirašytu ES ir Japonijos strateginės partnerystės susitarimu stiprinama bendra partnerystė ir nurodoma, kad „Šalys deda pastangas naudoti esamas priemones, kaip antai keleivio duomenų įrašus, tiek, kiek leidžiama jų atitinkamais įstatymais ir kitais teisės aktais, kad būtų užkirstas kelias teroro aktams ir sunkiems nusikaltimams ir su jais kovojama ir kartu užtikrinama teisė į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsauga“. ES ir Japonijos susitarimu dėl PNR visų pirma būtų padidintas oro transporto saugumas, drauge būtų sustiprinta siūloma Europos Sąjungos ir Japonijos partnerystė tvaraus sujungiamumo ir kokybiškos infrastruktūros srityje.

---

4 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

5 OL L 186, 2012 7 14, p. 4–16.

6 OL L 215, 2012 8 11, p. 5–14.

7 2017 m. liepos 26 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) nuomonė 1/15, ECLI:EU:C:2017:592.

2019 m. sausio 23 d. Europos Komisija priėmė sprendimą dėl tinkamumo, susijusį su asmens duomenų perdavimu iš ES į Japoniją tarp komercinių operatorių[8]. Atsižvelgdama į tai, Europos Komisija taip pat įvertino sąlygas ir apsaugos priemones, kuriomis Japonijos valdžios institucijos, įskaitant teisėsaugą, gali susipažinti su tų operatorių turimais duomenimis.

Japonija Europos Komisijai aiškiai nurodė, kad yra suinteresuota pradėti derybas, kad sudarytų susitarimą dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) su Europos Sąjunga. Visų pirma neseniai Japonija nurodė, kad gauti PNR duomenis iš ES vežėjų skubiai reikia dėl 2020 m. Japonijoje vyksiančių olimpinių žaidynių – kad būtų galima spręsti numatomo pavojaus saugumui padidėjimo klausimą.

Pagal Japonijos teisės aktus (Muitinės įstatymą ir Imigracijos kontrolės ir pabėgėlių pripažinimo įstatymą) oro vežėjai PNR duomenis turi perduoti Japonijos muitinės ir tarifų biurui bei Imigracijos biurui. Šiuo teisės aktu siekiama padidinti Japonijos saugumą PNR duomenis gaunant iki keleivio atvykimo arba išvykimo: taip gerokai sustiprinamas gebėjimas veiksmingai ir efektyviai atlikti išankstinį keleivių keliamos rizikos vertinimą.

Oro vežėjai ir jų asociacijos taip pat keletą kartų paprašė Europos Komisijos užtikrinti oro vežėjų, vykdančių skrydžius tarp ES ir Japonijos, teisinį tikrumą, atsižvelgiant į jų įsipareigojimą teikti Japonijai PNR duomenis tokiu mastu, kokiu jie renkami ir laikomi Japonijos automatinėse rezervavimo ir išvykimo kontrolės sistemose.

Reikalingas sprendimas, kuriuo ES lygmeniu būtų nustatytas PNR duomenų perdavimo iš ES į Japoniją teisinis pagrindas, pripažįstant, kad PNR duomenis būtina tvarkyti kovojant su terorizmu ir kitų formų sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais. Kartu būsimame susitarime pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 46 straipsnio 2 dalies a punktą turėtų būti numatytos tinkamos duomenų apsaugos priemonės, įskaitant nepriklausomos priežiūros sistemą. Būsimu susitarimu turėtų būti gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažįstamų Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma teisės į privatų ir šeimos gyvenimą, pripažįstamos Chartijos 7 straipsnyje, teisės į asmens duomenų apsaugą, pripažįstamos Chartijos 8 straipsnyje, ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, pripažįstamos Chartijos 47 straipsnyje.

PNR duomenų perdavimas Japonijai būtų priemonė, kuria būtų toliau skatinamas tarptautinis teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas su Europos Sąjunga, be kita ko, dėl to, kad Japonija teiktų iš PNR duomenų gaunamą analitinę informaciją kompetentingoms valstybių narių institucijoms, taip pat Europolui ir (arba) Eurojustui pagal jų atitinkamus įgaliojimus.

4. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Šia rekomendacija pradėti derybas su Japonija dėl susitarimo dėl PNR atsižvelgiama į taikomą ES duomenų apsaugos ir PNR teisinę sistemą, t. y. Reglamentą (ES) 2016/679, Direktyvą (ES) 2016/680[9] ir Direktyvą (ES) 2016/681, taip pat Sutartį ir Pagrindinių teisių

[8] 2019 m. sausio 23 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/419, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl tinkamos asmens duomenų apsaugos Japonijoje pagal Asmeninės informacijos apsaugos įstatymą (pranešta dokumentu Nr. C(2019) 304) (OL L 76, 2019 3 19, p. 1–58).

[9] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo

chartiją, kaip aiškinama atitinkamoje ES Teisingumo Teismo praktikoje, visų pirma Teismo nuomonėje Nr. 1/15.

Rekomendacijoje taip pat atsižvelgiama į 2017 m. gruodžio mėn. Europos Komisijos gautą Tarybos leidimą pradėti derybas dėl ES ir Kanados susitarimo dėl PNR duomenų perdavimo ir naudojimo.

Ši rekomendacija atitinka teisinius reikalavimus, nustatytus Teismo nuomonėje Nr. 1/15. Ji grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 218 straipsniu. Pagal Sutarties dėl ES veikimo 218 straipsnį Europos Komisija skiriama Sąjungos derybininke.

tokių duomenų judėjimo, kuria panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016 5 4, p. 89).

Rekomendacija

TARYBOS SPRENDIMAS

įgalioti pradėti derybas dėl Europos Sąjungos ir Japonijos susitarimo dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų perdavimo ir naudojimo siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitiems sunkiems tarpvalstybiniams nusikaltimams ir su tuo kovoti

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 218 straipsnio 3 ir 4 dalis,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

(1) turėtų būti pradėtos derybos siekiant sudaryti Sąjungos ir Japonijos susitarimą dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų perdavimo ir naudojimo siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitiems sunkiems tarpvalstybiniams nusikaltimams ir su tuo kovoti;

(2) susitarimu turėtų būti gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažįstamų Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma teisės į privatų ir šeimos gyvenimą, pripažįstamos Chartijos 7 straipsnyje, teisės į asmens duomenų apsaugą, pripažįstamos Chartijos 8 straipsnyje, ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, pripažįstamos Chartijos 47 straipsnyje. Susitarimas turėtų būti taikomas atsižvelgiant į šias teises ir principus,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Europos Komisija įgaliojama Sąjungos vardu vesti derybas dėl Sąjungos ir Japonijos susitarimo dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų perdavimo ir naudojimo siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitiems sunkiems tarpvalstybiniams nusikaltimams ir su tuo kovoti.

2 straipsnis

Derybiniai nurodymai išdėstyti priede.

3 straipsnis

Derybos vedamos konsultuojantis su Tarybos skiriamu specialiuoju komitetu.

4 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Europos Komisijai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas